

DADAŞ HÜSEYNZADƏ
Bakı Dövlət Universiteti
Tarix fakültəsi doktorantu
E-mail: dadash27@mail.ru

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA YOXSULLUQ PROBLEMİ VƏ ONUN HƏLLİ YOLLARI (2003 - 2008-ci illər)

*Bizim vəzifəmiz yoxsulluqla mübarizəni daha da
gücləndirmək, yoxsulluğu azaltmaq və gələcəkdə
yoxsulluğu tamamilə ləğv etməkdən ibarətdir.*
Heydər Əliyev
Azərbaycan xalqının ümummilli lideri

Açar sözlər: sosial, iqtisadi, yoxsulluq, inkişaf, statistika

Ключевые слова: социальное, экономический, бедность, развитие, статистика

Key words: social, economic, poverty, development, statistics

Yoxsulluq müasir dövrümüzdə qloballaşan cəmiyyətimizin sosial və institusional məsələlərlə yanaşı, iqtisadi, siyasi, hüquqi, psixoloji məsələləri əhatə edən çox şaxəli və təxirə salınmaz problemidir. Yoxsulluğun qloballaşması gəlirlərin qeyri-bərabər bölgüsünün yalnız ölkə daxilində deyil, eləcə də müxtəlif dövlətlərin arasında da müşayiət olunması ilə əlaqədardır. Dünya üzrə gəlirlərin qeyri bərabər bölünməsi də yoxsulluğun artmasına şərait yaradan amilə çevrilmişdir. Yoxsulluq yalnız iqtisadi inkişafı zəif gedən dövlətlərdə deyil, həmçinin bütün dünya dövlətlərində bu və ya digər formada vardır və öz zəruriliyi ilə həll edilməsi vacib olan bələdir.

Son dövrlərdə yoxsulluq probleminin həlli məsələsi bütün dünya dövlətlərinin başlıca məqsəd və vəzifələrinə çevrilmişdir. Belə ki 2000-cı ilin sentyabr ayında Nyu-Yorkda BMT-nin təşkilatçılığı ilə 147 ölkənin başçısı Minilliyin sammitinə toplaşaraq, Minilliyin İnkişaf Məqsədlərini (MİM) əks etdirən birgə bəyannamə imzalamışlar. Həmin bəyannamədə yoxsulluğun azaldılması məsələlərini özlərinin 2015-ci ilə qədər öhdəlikləri kimi müəyyənləşdirmişlər. Bəyannamədə göstərilən məsələləri həyata keçirmək üçün 18 hədəfi və 48 göstəricini özündə əks etdirən 8 mühüm və global əhəmiyyət daşıyan qərar qəbul olunmuşdur. Həmin qərarlardan birincisi məhz yoxsulluq içində yaşayan dünya əhalisinin sayını yarıyadək azaltmaq idi. Minillik bəyannaməsinə qoşulan dövlətlərdən biri də məhz Azərbaycan Respublikasıdır. Həmin bəyannaməni dahi öndərimiz Heydər Əliyev imzalamışdır. Bundan sonra yoxsulluğun azaldılması məsələsi ölkədə dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən birinə çevrilmişdir. Bu öhdəliyin ölkə şəraitinə uyğun şəkildə həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 2003-cü il 20 fevral tarixli 854 nömrəli Fərmanı ilə "2003-2005-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramı" təsdiq edilmişdir. Bu dövlət proqramının tətbiqi 2003-2005-ci illərdə ölkədə ən vacib sosial məsələ olan yoxsulluq probleminin həlli istiqamətlərində aradan qaldırma tədbirlərin həyata keçirilməsinə imkan yaratmış oldu. Bu tədbirlər nəticəsində yoxsulluq səviyyəsi əgər 2002-ci ildə 46,7% idisə, bu göstərici 2005-ci ildə 29,3%-ə enmişdir. 2007-ci ildə bu göstərici 15,8% olmuşdur. (1, s 5-11)

Ümumiyyətlə, SSRİ-dövrünə nəzər saldıqda yoxsulluq səviyyəsi kifayət qədər yüksək olan və buna baxmayaraq dotasiya ala bilməyən Azərbaycan əhalinin maddi rifah halına görə Sovet İttifaqında onuncu yerdə dururdu. 90-cı illərdə müstəqillik əldə edən respublikamızda yoxsulluq daha da yüksək zirvəyə qalxdı. Belə ki mövcud təsərrüfat əlaqələrinin qırılması, inflasiya və öndə duran məsələ- Qarabağ müharibəsi və onun nəticələri, xeyli sayda qaçqın və məcburi köçkünlərin probleminin yaranması və s bunu yaradan zərurətlər idi. Bazar münasibətlərinə keçidin ilkin mərhələsində yoxsulluq səviyyəsi daha da yüksək həddə çatmışdır. Yoxsulluğun səviyyəsinin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı ilk tədbir hələ 1995-1996-cı illərdə yoxsulluğun qiymətləndirməsi komissiyası tərəfindən araşdırılmış və son nəticədə yoxsulluq səviyyəsi 61,5% olduğu ortaya çıxmışdır. Xoşbəxtlikdən müstəqil Azərbaycanın bu ağır dövrü (Qarabağ müharibəsi və itirilmiş torpaqlar, xeyli sayda qaçqın və məcburi köçkünlər, tənəzzül vəziyyətində olan iqtisadiyyat, bərbad olan əhalinin maddi rifah halı və.s) çox uzun çəkmədi. Tezliklə gənc müstəqil Azərbaycan dövlətinin möhkəmləndirilməsi və hərtərəfli yüksək inkişafı naminə ulu öndər Heydər Əliyev bu məsul işi öz üzərinə götürərək, layiqincə öhdəsindən gəldi. Onun müstəqil ölkənin milli mənafehlərə xidmət edən siyasəti nəticəsində Azərbaycanın hərtərəfli tərəqqisinin və iqtisadi yüksəlişinin ən vacib problemləri düzgün qiymətləndirilib, gecikmədən həlli yolları müəyyən edildi. (2, s 35-35)

Gəlirlər əhali arasında yoxsulluq səviyyəsinin azaldılmasında birinci şərt olsa da, bu kifayət etmir, çünki digər şərtlərin də həll edilməsi zəruridir. Belə ki sosial sahədəki xidmətlərin inkişafı lazımdır. Bu baxımdan körpə uşaq və ana ölümü(yoxsulluq ucbatından vaxtı-vaxtında müayinələrin aparılmaması, yaxşı ixtisaslaşmış həkimlərin özəl xəstəxanalarda işləməsi və oradakı qiymətlərin bahalılığı səbəbindən), ərzaq təhlükəsizliyi və uşaqların qidalanması, yoluxucu xəstəliklərin yayılması, məktəbdə qeydiyyat səviyyələri və davamiyyət və təlim nailiyyəti kimi göstərilən vaxtı-vaxtında düzgün və davamlı monitorinqlərin aparılmaması yoxsulluğun azaldılmasına mane olur.

2003-cü ildə qəbul olunmuş Dövlət Proqramına əsasən Azərbaycan Respublikasında yoxsulluq həddi 24 manatdan 42 manata yüksəlmişdir. Artıq 2007-ci ildə yoxsulluq səviyyəsi 15,8% təşkil edirdi. Lakin yoxsulluq həddi üçün qəbul olunmuş istehlak səbətinin dəyərinin hesablanması, həmçinin metodoloji baxımdan müəyyən qüsurlar yoxsulluq səviyyəsindəki dəyişikliklərdə uyğunsuzluqların olmasına şərait yaradır. Bu ona əsaslanırdı ki Dövlət Proqramındakı kimi yoxsulluq həddi həmin illər üçün 24 manat göstərildiyi halda ,Dövlət Statistika Komitəsi bu həddi 26,4 manat kimi göstərmişdir. (3, s 151-154)

2003-2008, 2009-cu il hesabat dövrlərində yoxsulluğun azaldılması siyasəti üzrə qanunvericilik bazası yaradılmışdır. Belə ki Yaşayış minimumu, Ünvanlı sosial yardım, Sosial müavinətlər və Əmək pensiyası kimi normativ hüquqi qanunlar qəbul edilmişdir. Yoxsulluq səviyyəsinin müəyyənləşdirilməsində yaşayış minimumu prinsipi öz zəruriliyini saxlayır. Yaşayış minimumu ölkəmizin təbii və milli ənənələrinə uyğunlaşdırılıb tərtib edilərək, vətəndaşların minimal tələbatlarının ödənilməsinə təmin edən mal və ya xidmətlərin və onların dəyərinin pulla ifadə edərək sosial norma rolunu oynayır. Ölkənin sosial və iqtisadi inkişaf durumunda yaşayış minimumun tətbiq edilməsində iki cür büdcə vardır: rasionallıq və minimal büdcə. Rasionallıq büdcə geniş əhatəyə malik mal və xidmətləri, icbari ödənişləri əhatə edirsə, minimal büdcə ən zəruri ərzaq, qeyri -ərzaq və xidmətləri özündə birləşdirir.2004-cü il oktyabrın 5-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "Yaşayış Minimum Haqqında" qanun imzaladı. Qanunda əhalinin aztəminatlı təbəqələrinə dövlətin göstərdiyi ünvanlı sosial yardım sisteminin formalaşdırılması və tətbiqi, əhalinin həyat səviyyəsinin

qiymətləndirilməsi və proqnozlaşdırılması, əhalinin rifah halının yüksəldilməsi istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Qanunda həmçinin minimum əmək haqqı və pensiyaların minimum məbləğinin müəyyən mərhələlərlə yaşayış minimumu səviyyəsinə yüksəldilməsi nəzərdə tutulmuşdur. (4)

Təkcə 2007-ci ildə prezident fərmanı ilə yaşayış minimumu ölkə üzrə adambaşına 64 manat, əmək qabiliyyətli əhali üçün 70 manat, pensiyaçılar üçün 49,7 manat, uşaqlar üçün 52,4 manat təyin edilmişdir. Yaşayış minimumu haqqında qanunda yaşayış minimumunun ünvanlı dövlət sosial yardımının müəyyən edilməsinin əsasını təşkil etməsi təsbit olunmasına baxmayaraq 2006-cı il yanvarın birində qüvvəyə minmiş "Ünvanlı Dövlət Sosial Yardımı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda bu yardımın təyin edilməsi məqsədilə ehtiyac meyarı həddindən istifadə edilmişdir. Bu hədd isə 2007-ci il üçün ölkədə adambaşına orta hesabla yaşayış minimumunun 54,6%-ni təşkil etməklə 35 manat təsdiq edilmişdir. Təsdiq edilmiş ehtiyac meyarı yaşayış minimumunun dəyərindən aşağı olması yoxsulluğun azaldılması istiqamətində atılan təşəbbüsə maneələr yaradır. Yoxsulluğun azaldılmasına xidmət edən yoxsulluq həddi, yaşayış minimumu, ehtiyac meyarı dəyərlərinin fərqlənməsi bu istiqamətdə görülən işlərə mənfi təsir göstərir. Hətta hökumət tərəfindən təsdiq olunmuş minimum əmək haqqının səviyyəsi yoxsulluq həddinin göstəricisi ilə bərabərləşdirilməsi məsələsi öz vacibliyini qoruyub saxlayır. Yoxsulluğun aradan qaldırılması problemi heç vaxt əhalinin gəlir səviyyəsinin qaldırılması hesabına həll edilmir. Bu tədbir sosial yoxsulluq və bərabərsizliyin aradan qaldırılmasına və problemin həllinə yönəlməyən müvəqqəti sosial-iqtisadi manevidir. Yoxsulluğu ailə və onun üzvləri (say tərkibinin çox olub olmamasından asılıdır), şəhər, rayon və ya kəndə yaşaması, təhsil və mədəniyyət, cinslər, sağlamlıq, tibbi xidmət, insan kapitalı, demografik göstəricilər, səmərəli idarəçilik və infrastrukturun inkişafı ilə bilavasitə əlaqələndirmək məqsədə uyğundur. (5, s 190-192)

Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsinin rəsmi məlumatlarına əsasən Azərbaycanda əhalinin 52 faizi şəhərlərdə, 48 faizi rayonlarda və ya kəndlərdə yaşayır. Bu səbəbdən də Respublikada davamlı inkişafın təmin edilməsinin və yoxsulluğun aradan qaldırılmasının əsas şərtlərindən biri olan tarazlı regionların sosial-iqtisadi inkişafına nail olmaq məqsədilə kənd icmalarının mövcudluğu mənbəyi olan aqrar-sənaye müəssisələrinə xüsusi diqqət yetirməklə, müvafiq təlim, təhsil, peşələrin öyrədilməsi ilə kadrların hazırlanması hesabına regionlarda kiçik və orta sahibkarlığı inkişaf etdirmək məqsədəuyğun olardı. Yoxsulluğun ölçülərinin müəyyən edilməsi və faizinin azaldılmasının hələ də dəqiqləşdirmə mərhələsində olmasına baxmayaraq, Azərbaycanda bu sahədə bir çox tədbirlər görülmüşdür. Yoxsulluğun azaldılması və inkişafı üçün əlverişli mühitin yaradılması istiqamətində nailiyyətlər hər bir ölkədə aparılan uğurlu idarə siyasətindən asılıdır. (6, s14-17)

Yoxsulluğun azaldılmasında vacib amillərdən biri də məşğulluq səviyyəsinin artırılması şərtidir. İlk öncə qeyd edək ki, 2001-ci il iyulun 2-də Azərbaycan Respublikasının prezidenti ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən "Məşğulluq haqqında" qanun və həmin ilin 9 avqustunda bu qanunun tətbiqi haqqında fərman imzalanmışdır. 2005-ci il 26 oktyabrda Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyev tərəfindən "Məşğulluq strategiyası (2006-2015-ci illər)" təsdiq edilməsi haqqında sərəncam imzalanmışdır. (7)

Aydındır ki məşğulluq səviyyəsinin artırılması ölkəmizdə çoxlu sayda iş yerlərinin olması zəruriyyəti ilə əlaqədardır. Bildiyimiz kimi ölkəmiz dünyada neft ölkəsi kimi tanınması, əlverişli coğrafi mühitə və münbit torpaqlarının malik olması xarici investorların bura cəlb edilib investisiyalar qoyması üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu isə yeni iş yerlərinin açılmasına gətirib çıxardır. Son dövrlər külli miqdarda ölkəmizə investisiya

qoyulmuşdur. DSK-nın rəsmi məlumatlarına əsasən ölkə iqtisadiyyatına qoyulan investisiyalar 15,2 dəfə artmışdır. 2003-2006-cı illərdə xarici investorlar öz sərmayələrinin 80,4%-ni neft sahəsinə qoymuşdur. Təbii ki, ölkə prezidentinin apardığı düzgün xarici siyasət nəticəsində ölkəmiz dünyada öz etibarını gündən-günə yüksəltdir, çünki xarici investorlara üçün vacib şərt odur ki, öz sərmayəsini qoyacağı ölkədə onun və sərmayəsinin təhlükəsizliyi təmin edilsin və həmin ölkədə qoyulacaq sərmayələrdən yaxşı nəticə əldə edə bilsin. Bu etibar dünyada ölkəmiz təmin etmişdir. Ölkənin iqtisadiyyatına qoyulan sərmayələr müsbət təsir göstərsə də, ancaq əhalinin məşğulluq səviyyəsini artırılmasında müəyyən dərəcədə köməklik göstərir. Əhalinin tam məşğulluq səviyyəsini yalnız ölkəmizin daxili imkanları və məhsuldar qüvvələrin düzgün yerləşdirilməsi hesabına artırmaq mümkündür. Lakin yaradılan yeni iş yerlərinin ancaq müasir dünya təsərrüfatı sistemi nümunəsində olduğu zaman ölkədə həm davamlı sosial- iqtisadi inkişafa, həm yoxsulluq səviyyəsinin azalmasına, həm də məşğulluq səviyyəsinin artırılmasına nail olmaq olar. Nəticə etibarilə məşğulluq səviyyəsinin normaya uyğun çatdırılması ümumi daxili məhsulun həcmində artmasına və həyat səviyyəsinin daha da yaxşılaşdırılmasına şərait yaradır. (8, s 248-250)

Həm yoxsulluğun azaldılması, həm də səmərəli məşğulluğun təmin olunması üçün ölkədəki işsizliyin səviyyəsinin yüksəlməsinə mane olmaq lazımdır. İşsizlik insanın daimi və davamlı şəkildə gəlir əldə etmə imkanlarının olmamasıdır. İşsizlik insanların əksəriyyətini və ev təsərrüfatlarını sosial-iqtisadi fəaliyyətdən məhrum edir və insanın inkişafı üçün şərait kifayət dərəcədə pisləşir. İşsizlik əmək vərdişlərinin itirilməsinə, qeyri peşəkarlığa səbəb olur.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, ölkəmizdə işsizliyin struktur, gizli və dövrü formaları vardır. İşsizliyin azaldılmasında həyata keçirilən məşğulluq siyasəti xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. DSK-nın verdiyi məlumata görə, 2003-cü ildə Dövlət Mühafizə Xidməti (DMX) idarələrində işsiz kimi rəsmi qeydiyyatdan keçənlərin sayının 54365 nəfər (işçi qüvvəsinin 1,43%-i) olduğunu göstərir ki, bunların 5,7%-i işsizlik üzrə müavinət almaq hüququna malikdir. DMX idarələrinə müraciət edənlərin 61% və ya 29983 nəfər işlə təmin olunmuşdur. Əhalinin iqtisadi fəallığının müayinəsində (ƏİFM) nəticələrinə əsasən 2003-cü ildə işsizlik səviyyəsi 10,7% təşkil etmişdir. İşsiz əhalinin 34,8%-i müəyyən iş təcrübəsinə malik olan işsizlər qrupu (şəhərlərdə 38,1%, kənd yerlərində isə 27,5) və 65,2% -i iş təcrübəsinə malik olmayanlardır (61,9%- şəhərlərdə və 72,5%- i kənd yerlərində). Həmçinin onu da qeyd etmək ki, ƏİFM-ə əsaslanan yoxlamalara görə iş təcrübəsinə malik olan işsizlərin 79,1%-nin bir ildən çox işsiz qaldığı ortaya çıxmışdır. Uzun müddətli işsizlik respublikamızda kənd yerləri ilə müqayisədə xüsusilə şəhər yerlərində yüksək olması ilə fərqlənir. 2003-cü ildə yoxsulluq səviyyəsinin şəhərlərə nisbətən kənd yerlərində yüksək olduğuna baxmayaraq, Azərbaycanda işsizliyə kənd yerləri ilə müqayisədə daha çox şəhərlərdə rast gəlinir. Bu kənd yerlərində məşğulluğun natamam formasının daha yüksək səviyyədə olduğunu göstərir. Dövlət məşğulluq siyasəti aktiv və passiv tədbirlər vasitəsilə işsizlərə yardım göstərilməsini qarşıya məqsəd kimi qoymuşdur. Passiv tədbirlər insanlara işsizliyə görə müavinətlərin verilməsini nəzərdə tutmuşdur. Məsələn, dövlət tərəfindən 2007-ci ildə adambaşına 24 manatdan ibarət olmaqla işsizliyə görə 2523nəfər işsizə müavinət verilmişdir. Aktiv tədbirlər peşə təlimlərinin təşkil edilməsi, əmək yarmarkalarının keçirilməsi kimi tədbirləri özündə birləşdirir və daha çox əmək bazarının təşkili və təkmilləşdirilməsi, işləyənlərin sayını artıraraq, iqtisadiyyatın tələblərinə uyğunlaşdırılması kimi məsələləri həyata keçirməyi ön plana çəkmişdir. (9, s107-112)

Təhsil sisteminə yoxsulluq probleminə böyük təsiri vardır. Belə ki ölkəmizdə təhsil səviyyəsi aşağı olan insanların sayca çoxluq təşkil etməsi yoxsulluq riskini artırır. O

insanlarda ki təhsil səviyyəsi yüksəkdir, o zaman onlar bilik və məlumatlarından istifadə edərək özlərinə iş yeri və gəlir mənbəyi tapmaqda çətinlik çəkməzlər. Təhsilli olmaq insanın öz -özünü inkişafında əsas kapital rolunu oynayır, hətta bundan başqa insanın özünə inam, iqtisadi, siyasi və ictimai işlərdə iştirakını təmin edəcək baza rolunu oynayır. Digər bir problem yoxsulluğun insanları təhsillə gündəlik güzəran arasında tərs mütənəsblik rolunu oynayaraq seçim qarşısında qoymasındadır ki, bu da onlara uşaqların təhsil xərclərini ödəməyə imkan vermir, çünki qazanılan aylıq müavinət gündəlik xərclərin ödənilməsinə belə kifayət etmir və insanların təhsildən uzaqlaşmasına gətirib çıxardır və sonra ki həyat tərzində özünü büruzə verir. Yoxsul və kasıb ailələrin maddi baxımdan üzləşdiyi çətinliklər onların uşaqlarının əsas və ya ümum orta təhsil əldə etmək imkanlarına mənfi təsir edir. Bu zaman valideynlərin uşaqlarına ucuz geyim və dərs ləvazimatlarını ala bilməməsi, uşaqların məktəbdən yayınmasına gətirib çıxardır. Belə şərait uşaqlar ailələrinin büdcəsinə yardım məqsədilə işləməyə başlamalarına gətirib çıxardır. (10)

Bildiyimiz kimi ölkəmiz dünyada neft ölkəsi kimi tanınır. Təbii ki, neftdən gələn gəlir ölkəmizin yoxsulluqdan çıxmasında birinci amil rolunu oynayır. İldən ilə artan neft və qaz gəlirlərini qeyri neft sektoruna yönəldilməsi ölkənin iqtisadiyyatının tarazlı inkişafına, yeni iş yerlərinin açılmasına, əhalinin maddi rifahının düzəlməsinə nail olmaq məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 sentyabr 2004- cu il tarixli fərmanı ilə 2005-2025-ci illəri əhatə edəcək "Neft və qaz gəlirlərinin idarə olunması üzrə uzunmüddətli strategiya" təsdiq edilmişdir. Qeyri-neft sektorunun, regionların, kiçik və orta sahibkarlığın, infrastruktur sahələrinin inkişafı, yoxsulluğun azaldılması üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi neft və qaz gəlirlərindən istifadənin strategiyasının əsas istiqamətləri kimi müəyyənləşdirilmişdir. Müəyyənləşdirilmiş düzgün strategiya əsasında neft sahəsindən gələn gəlirlərdən səmərəli istifadə, iqtisadi artımın uğurlarının ölkənin əhalisinin bütün təbəqələri arasında və bütün bölgələrində bərabər bölgünü təmin edilməsi yoxsulluğun azaldılmasına və MİM 1-ə nail olmaq üçün müqayisədə Azərbaycan Respublikası MDB ölkələrindən daha geniş imkanlara malik olduğunu göstərir. (11, s 62-67)

Azərbaycan Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafında böyük maneə olan və aradan qaldırılması zəruri sayılan yoxsulluq problemi ölkənin bütün regionlarında dövlət proqramlarının uğurla və planlı şəkildə reallaşdırılması nəticəsində həll edilir. Əmək bazarının təkmilləşdirilməsi, əmək haqqlarının tənzimlənməsi, məşğulluğun təmin edilməsi, neft, qaz, turizm və enerji sektorlarından gələn gəlirlərdən səmərəli istifadə, maddi rifah halının normallaşdırılması bu problemin çözülməsində qabaritliyini saxlayır. Bu işdə ən vacib vəzifə isə 2015-ci ilə kimi ölkədə yoxsulluğun tamamilə həllinin qarşısına ciddi məqsəd kimi qoyulmasıdır.

ƏDƏBİYYAT

1. Yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə dövlət proqramı(2003-2005). İcra hesabatı 2003-2004. Bakı 2005.153 səh.
2. Asəf Nadirov. Akademiyada regionların sosial-iqtisadi inkişaf problemləri üzrə tədqiqatların ümumi qısa tarixi səlnaməsi. Bakı, Elm 2010.127 səh.
3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi. Müstəqil Azərbaycan-20(İndependent Azerbaijan-20). Bakı 2011. 640 səh
4. www.meclis.gov.az/?/az/legislation/view/453.05. "Yaşayış Minimumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 05.10.2004

5. AMEA İqtisadiyyat İnstitutunun Gənc Alimlər Şurası. Azərbaycan Respublikası Sosial-iqtisadi inkişaf istiqamətləri. Bakı 2008. 279 səh.
6. Muradov Ş.M. İnsan potensialı: Əsas meyllər, reallıqlar, problemlər. Bakı, Elm 2004. 660 səh.
7. www.rsr.az/"Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası(2006-2015-ci illər)" təsdiq edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının sərəncamı.
8. Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafının aktual problemləri" mövzusunda elmi-praktiki konfransın materialları. Bakı Dövlət Universiteti. Bakı 2005. 286 səh.
9. İbrahim Zeynalov. Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyev və regionların sosial-iqtisadi inkişafı.(2003-2008-ci illər). Məqalə. Tarix və onun problemləri jurnalı. №1-2.2009. 8 səh.
10. Regionların inkişafı iqtisadi strategiyanın əsas istiqamətlərindən biridir. Azərbaycan qəzeti, 21 noyabr 2004-cü il
11. Azərbaycan Vətəndaş Cəmiyyətinin İnkişafına Yardım Assosiasiyası. İlham Əliyev 5 illik prezidentlik fəaliyyəti və Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyəti(iki dildə: Azərbaycan və İngilis). Bakı 2009.188səh.

ДАДАШ ГУСЕЙНЗАДЕ

*Кафедра истории Азербайджана(для гуманитарных факультетов)
Бакинский Государственный Университет*

ПРОБЛЕМА БЕДНОСТИ В АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ В 2003-2008 Г.Г. И ПУТИ ЕЕ РЕШЕНИЯ

В статье раскрывается важность принятых государственных программ для искоренения бедности в Азербайджанской Республике. В частности, была отмечена актуальность проведения в 2003-2007 годах реформ, с той целью чтобы справиться с этой социальной проблемой. Также была отмечена значимость особого внимания, уделяемого этому вопросу, и обширных вкладов из государственного бюджета в социально-экономическую сферу после избрания в 2003 году Ильхама Алиева президентом Азербайджанской Республики. Но самое главное в этом деле, задаться серьезной целью и полностью справиться с проблемой бедности в стране до 2015 года.

DADASH HUSEYNZADEH

*Baku State University
The Department of History of Azerbaijan (on humanitarian faculty)*

POVERTY PROBLEM AND ITS SOLUTIONS IN AZERBAIJAN REPUBLIC (IN 2003-2008)

In this article it is reflected the necessity and importance of government programs which was adopted for the abolition of poverty in the Republic of Azerbaijan. In particular, in 2003-2007 it was noted the urgency of reforms to cope with the social problems. Especially, since

Tarix və onun problemləri, № 4 2014

2003, after being elected President of the Republic of Azerbaijan, İlham Aliyev paid attention to this field and emphasized the role of the state budget to finance a wide range of social-economic sphere. Solution of poverty is the most important task is to set as a serious goal untill 2015.

Rəyçilər: t.e.d. F.İbrahimli, t.e.d. L.Həsənova

BDU-nun "Azərbaycan tarixi" (humanitar fənlər üzrə) kafedrasının 10 oktyabr 2014-cü il tarixli iclasının qərarı ilə çapa məsləhət görülmüşdür (protokol №2).